

audiografen

FAGBLAD FOR AUDIOGRAFER

www.audiograf.no

NR 1 – 2012

- KONFLIKT PÅ ARBEIDSPLASSEN
- HILSEN FRA SRI LANKA - UTTRYKK TIL BESVÆR

delta

Fagpressen

OPPLAGSKONTROLLERT

ReSound Alera™

Helt trådløs kommunikasjon rett til høreapparatet

ReSound Alera holder kontakten med verden. En unik opplevelse av Surround Sound, sterk og klar trådløs kontakt med TV og telefon, og med en prisvinnende design hjelper Alera brukeren med å enkelt holde kontakten med verden - helt uten unødvendige halsslynger.

ReSound Alera 62 er det nyeste og mest avanserte trådløse høreapparatet på markedet.

ReSound Unite™

ReSound Unite - 2,4Ghz teknologi gir helt trådløs kommunikasjon - uten unødvendige halsslynger. Verdens mest avanserte serie med trådløse hjelpemidler for høreapparater er nå tilgjengelig. Tidsriktig og diskret design, og svært enkelt i bruk gjør at brukeren får enda større glede av sitt nye Alera høreapparat.

ReSound Unite Fjernkontroll

Kontroller høreapparatet med enkle oversiktlige taster, og et display med klare tydlige tegn.

ReSound Unite Mini Mikrofon

Gir klar og tydelig lyd opp til 7 meter unna. Liten og lett, perfekt for alle sosiale situasjoner, samt på jobb, i bil, på restaurant etc. Koples enkelt mot lydtkilder som iPod, mp3, pc etc.

ReSound Unite Telefonstreamer

Snakk i mobiltelefonen med kun ett trykk - overføres direkte til høreapparatet uten unødige halsslynger!

ReSound Unite TV-streamer

Få lyden direkte inn på høreapparatet uten forsinkelse. Nyt TV-tittingen med perfekt volum uten å forstyrre andre.

ReSound

rediscover hearing

GN ReSound Norge AS - Postboks 132 Sentrum - 0102 Oslo - Tlf: 22 47 75 30 - Epost: post@gnresound.no - www.resound.no

Bestill enkelt på www.resound-proff.no. Spør oss om brukernavn og passord i dag!

LEDER

Det kan være ufattelig deilig og bare være alene. Nyte stillheten, få spille akkurat den musikken du vil, eller bare se akkurat det du vil på TV. Men vi kan vel alle være enig om at denne egodyrkingen er null verdt om du ikke føler en viss tilhørighet til en eller annen form av et fellesskap. Om det så er som en del av familien, arbeidsplassen, venner eller nærmiljø.

Vi, mennesker er vel i utgangspunktet flokkdyr som trenger hverandre for å overleve.

Vi hører ofte om de som trekker seg unna sosiale lag på grunn av at hørselen svekkes, og gleden er stor da de som opplever at høreapparat forbedrer situasjonen. Tenk da på hvordan det vil være for de som ikke har den mulighet for den hjelp som vi har her til lands. Dere får her igjen en hilsen fra Sri Lanka og lese om hvordan tilpasningsprosjektet der utartet seg. Hvordan de tilsendte høreapparater kan gav nytte til mennesker i andre deler av verden slik at de kan lettere opprettholde sin plass i fellesskapet og ikke faller utenfor.

I Trondheim har de nå avsluttet et prosjekt som har hovedfokus på å etablere vennerelasjoner mellom hørende barn og barn med hørselstap på skolen. Tegnsang er med på å skape et mer inkluderende fellesskap på skolene gjennom sang og tegn til tale.

At det kan komme konflikter innad i disse harmoniske fellesskapene er jo ikke unaturlig. En av artiklene tar for seg konflikter på arbeidsplassen. Som man sier i artiklene kan det både være positivt og negativt, men det må løses. Det kan skape grobunn for en generell misnøys som blir værende, eller man løser problemet og tar lærdom av saken og fellesskapet kan knytte sterkere bånd. Akkurat som livet ellers.

Landets audiografer utgjør et nokså unikt fellesskap, og jeg tror de fleste føler seg en del av det, uavhengig om du jobber på en sentral med flere audiograf-kolleger, som gjengen på St.Olavs Hospital, eller om du jobber nesten alene, som Mona på Røros.

Nå går vi våren i møte og du velger kanskje heller å ta kaffen på utecaféen, i stedet for alenen i godstolen, uansett bør vi sette pris på fellesskapene rundt oss enten om vi velger å være midt i, eller sette oss alene i den ene kroken.

Hanne Ingeborg Berg

REDAKSJONEN redaksjon@audiograf.no

Redaktør

Hanne Ingeborg Berg
Arbeidssted: Sandvika ØNH klinikk
Mobil: 97 68 07 53

Annonseansvarlig

Camilla Cornebo
Arbeidssted: Sørlandet Sykehus
Mobil: 91 79 98 11

Redaksjonsmedarbeidere

Anita Berre
Arbeidssted: GN ReSound
Mobil: 97 14 01 16

Monica Eide

Arbeidssted: Sentrum ØNH
Mobil: 97 13 45 62

Renate Berg

Arbeidssted: Stavanger Universitetssykehus
Mobil: 90 18 03 73

Audiografens adresse:

Audiografen
v/ Hanne Ingeborg Berg
St. Jørgensvei 10
0662 OSLO

Deadline for materiell:

1/2012 – 09.02.2012
2/2012 – 10.05.2012
3/2012 – 23.08.2012
4/2012 – 08.11.2012

Annonsepriser:

Avtale 1: 4x ½ sider: kr. 21000
Avtale 2: 4x 1/1 sider: kr. 30000
½ side enkeltannonse: kr. 7000
1/1 side enkeltannonse: kr. 9000

Forsidefoto:

Full høreapparattilpasning.
Foto: Bodil Yttrehus

I forrige utgave ble bildene fra EU 2011 tatt av Anita Berre.

INNHOOLD

Småstoff

Audiograf på ville veier

Hvorfor gjøre det så vanskelig?

Slik har vi det:

Høresentralen ved St. Olavs Hospital

HA-statistikk

Til Audiografen

TEGNSANG – kor for alle!

Landets første interkommunale

Audiograf

Konflikter på arbeidsplassen kan gjøre deg utbrent

Nervestøy blokkerer hørselen

Sri Lanka: Årets julegave

Umaskert

Stillingsannonser

6
8
9
10
13
15
18
21
22
25
26
29
30

Merkur-Trykk er godkjent som svanemerket bedrift.

Merkur-Trykk er PSO-sertifisert. Vi tar kvalitet på alvor!

Hvorfor gå glipp av en eneste desibel?

Den nye Siemens miniTek. Ett trykk. Uendelige muligheter.

- Bluetooth
- Audio streaming (TV/ Stereo etc.)
- Fjernkontroll
- Multiopkobling av telefoner
- Innebygd telespole
- DAI (FM kompatibel)

For mer informasjon, kontakt Siemens Høreapparater AS på tlf. 22 63 22 22

Answers for life.

SIEMENS

STYRET INFORMERER

Da er vi i gang med 2012 og vi går mot lysere tider. Samhandlingsreformen tredde i kraft 010112 og med den, kanskje kommunene vil "se lyset" og verdien av og ha rett person på rett plass. Audiografer i kommunal eller interkommunale stillinger er blitt et lite gnagsår som vi i styret håper kommunene vil se verdien av. Vi vil i hvert fall rette noe av fokuset denne veien.

Etiske retningslinjer er i vinden som aldri før, og de av dere som har registrert dere på hjemmesiden vår skal ha mottatt en nyhetsmail angående innskjerping av leverandør finansiering av reiser til kongresser. Dette gjelder i første omgang de av dere som hører til under Helse Sør-Øst, men man vet av erfaring at dette ofte er elementer som spres videre til andre helseforetak. Styret mener at får man en invitasjon til et kurs/kongress og dere går den riktige veien, får dette innvilget, så blir det opp til hver enkelt om man ønsker å delta. Her er det også viktig at leverandørene gjør en god jobb og også går den riktige veien!

For å nå vårt mål om en økt utbredelse av audiografjenester og opprettelse av et helhetlig lokalt hørselstilbud i Norge har styret tatt kontakt med Kåre Siemensen som er stortingsrepresentant for Arbeiderpartiet. Han har igjen sendt vår forespørsel videre til arbeids- og sosialfraksjon og helse- og omsorgsfraksjon som vil organisere et møte der styret vil få mulighet til å presentere audiografens kompetanse og arbeidsoppgaver ovenfor ulike komiteer på Stortinget. Vi har på nåværende tidspunkt ikke mottatt noen konkret dato for dette møtet, men vi håper det blir i løpet av februar.

Illustrasjonsfoto: Shutterstock

Fra 010112 ble det nye leverandører på ørepropper. Styret har ikke fått noen tilbakemeldinger på hvordan dette har funnet til nå. Men forhåpentligvis får vi en glatt overgang, uten for store innkjøringsproblemer. Men det er viktig at dere sier ifra hvis det er noe som ikke fungerer. Det er kun da leverandørene kan bli bedre!

Nytt høreapparat tilbud er på gang og skal opprinnelig gjelde fra 15 april. Hvordan dette vil utarte seg, og hvordan NAV har tenkt denne gangen vet man foreløpig ikke.

Men forhåpentligvis får vi mange gode produkter som våre brukere kan nyttiggjøre seg av også i 2012.

EU og landsmøte i 2013 er vi så smått begynt og planlegge. Vi har allerede fått noen forespørsler og forslag til temaer, men styret ønsker selvsagt flere tilbakemeldinger fra dere medlemmer om det er spesielle forelesere eller emner dere ønsker og hvor bør eventuelt neste EU og landsmøte holdes?

Hilsen styret

STYRET

Leder:

Espen Devig Andreassen
Hauabakken 40
8614 Mo i Rana
Mobiltelefon: 948 02 805/932 85 321
E-post: [espen\(a\)audiograf.no](mailto:espen(a)audiograf.no)
Arbeidsgiver: Helgelandssykehuset Sandnessjøen

Nestleder:

Kristin Flote
Ringshaugveien 42A
3154 Tolvsrød
Mobiltelefon: 957 80 185
E-post: [kristin\(a\)audiograf.no](mailto:kristin(a)audiograf.no)
Arbeidsgiver: Sykehuset i Vestfold

Sekretær:

Hanne Kristine Nergaard
Kristins Vei 32
0669 Oslo
Mobiltelefon: 905 48 350
E-post: [hanne\(a\)audiograf.no](mailto:hanne(a)audiograf.no)
Arbeidsgiver: Oticon

Kasserer:

Frits Talsset
Etterstadletta 9B
0660 Oslo
Mobiltelefon: 982 27 537
E-post: [frits\(a\)audiograf.no](mailto:frits(a)audiograf.no)
Arbeidsgiver: Siemens Høreapparater

Styremedlem:

Marit Sæter
Minister Ditleffs Vei 5A
0862 Oslo
Mobiltelefon: 911 38 278
E-post: [marit\(a\)audiograf.no](mailto:marit(a)audiograf.no)
Arbeidsgiver: Rikshospitalet

1. varamedlem:

Håvard Ottemo Paulsen
Gamle Strømsvei 35D
2010 Strømmen
Mobiltelefon: 916 15 242
E-post: [haavard\(a\)gmail.com](mailto:haavard(a)gmail.com)
Arbeidsgiver: Akershus Universitetssykehus

2. varamedlem:

Jorid Løkken
7290 Støren
Mobiltelefon: 959 15 262
E-post: [jorid.lokken\(a\)audioplus.no](mailto:jorid.lokken(a)audioplus.no)
Arbeidsgiver: Audioplus

3. varamedlem:

Kristin Ødegård
Glomstuveien 22
6412 Molde
Mobiltelefon: 909 36 648
E-post: [odegk\(a\)hotmail.com](mailto:odegk(a)hotmail.com)
Arbeidsgiver:

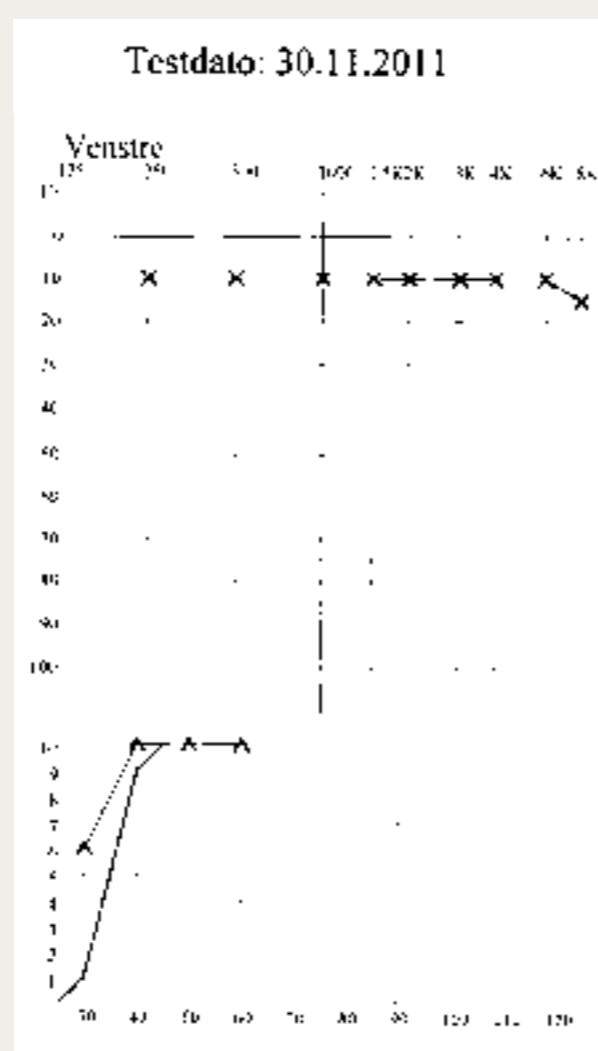
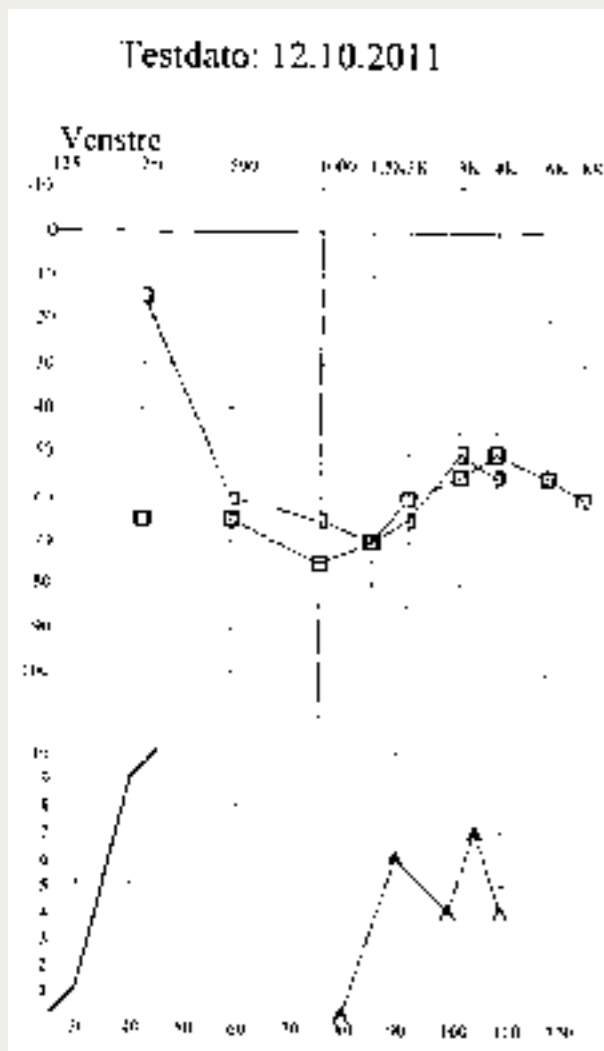
En solskinnshistorie

Av Monica Iversen Eide

En dag i oktober fikk vi på Sentrum ØNH inn en ung mann som ble sett på som øyeblikkelig hjelp. Han hadde fem dager tidligere vært på konsert, og påfølgende morgen våknet med betydelig redusert hørsel på venstre side. Han hadde gradvis blitt bedre, inntil han dagen før hadde fått en forværrelse med tap av hørsel og nummenhetsfølelse rundt øret på venstre side. Det blir funnet helt normal øre-mikroskopi og tympanometri med reflekser. Audiometrien

derimot viste normal hørsel høyre side, men dessverre et tap ned mot 60 dB HL på venstre side (audiogram 1). Det blir bestilt MR av caput og pasienten settes på en 12-dagers kur med prednisolon 40 mg uten nedtrapning.

MR viste ingen patologi, og seks uker senere kom pasienten til en fornyet vurdering. Audiometrien viser da utrolig nok helt normalisert hørsel venstre side (audiogram 2). Dette skyldes sannsynligvis at kan kom relativt raskt i gang med prednisolon. Det var i alle fall en svært lykkelig pasient som forlot kontoret vårt denne dagen!

Sykdom blant barn kan gi flyforbud

Det byr ofte på ekstra utfordringer når barn blir syke på utenlandsreise. Ikke bare blir det en dårlig ferieopplevelse for familien, men det kan også forlenge oppholdet utenlands.

Vannkopper og ørebetennelser gir flyrestriksjon

– Vannkopper, ørebetennelse eller feber kan faktisk føre til restriksjoner med å fly. Flyselskapenes begrunnelse er smitterisiko for øvrige flypassasjerer, men også fordi det er en økt risiko å fly med sykdom. Ved betennelser i øre eller bihuler blir det for eksempel økt trykk, noe som kan gi store smerter og i verste fall skade hørselen, sier Line Sørbø, sykepleier ved Europeiske Reiselivsforbuds alarmsentral.

– Jo mindre barn er, jo mer utsatt er de for å bli syke. Det skyldes at immunforsvaret ikke er fullt utviklet før fire års alder. Barn under fire år er dermed mer utsatt for sykdommer, og blir lettere dehydrert og må på sykehus, sier Sørbø.

Flest luftveisinfeksjoner

En gjennomgang av nyere alarmsaker blant barn under 5 år, viser at det inntraff flest luftveisinfeksjoner, som lungebetennelse, bronkitt, ørebetennelser, etterfulgt av mage- og tarminfeksjoner, feber/utslett og annet. I kategori annet ligger vannkopper.

Mage- og tarminfeksjoner forekommer hyppigst blant små barn. De er utsatt for smitte når de krabber rundt, og putter "alt" i munnen. I og med barn ikke er ferdig med vaksinasjonsprogrammet før ved 15 måneders alderen, er de ekstra utsatt fram til da. Amming beskytter imidlertid godt mot gastroenteritt. Øvrige forebyggende tiltak kan være å bruke flaskevann til drikke, tannpuss og babymat.

– Søk legehjelp dersom barnet har tegn på moderat til alvorlig dehydrering, blodig diaré, feber over 38,5 eller hyppig oppkast, sier Sørbø.

Smittefare om bord i fly

– Vannkopper er som alle vet svært smittsomt, og fører til strenge flyrestrik-

sjoner. For å kunne fly må vannkoppene være helt tørre, slik at man ikke er smittefarlig.

Dette kan ta opptil en uke etter utbrudd, noe som betyr at mange familier får et uønsket forlenget opphold på feriestedet. Flyselskapene avviser ofte passasjerer ved mistanke om vannkopper, fortsetter Sørbø.

Foreldre får bli med ved innleggelse sykehus

– En av foreldrene får som regel alltid være med barna både ved undersøkelser hos lege og ved innleggelse på sykehus. I enkelte land utføres imidlertid langt flere og mer omfattende undersøkelser enn vanlig er i Norge. Det kan f. eks være i USA, fordi man der er opptatt av å utelukke andre typer sykdom. Dette for å slippe å komme i et eventuelt erstatningsansvar.

Andre utfordringer ved sykehusinnleggelse er språkproblemer, dårlig sykehusstandard og dårlig telefonforbindelse, avslutter den erfarne sykepleieren.

Kilde: if skadeforsikring/Mynewsdesk

Bedre hørsel med god utholdenhet?

Illustrasjonsfoto: Shutterstock

Ny studie antar at det er sammenheng mellom god hørsel og utholdenhet. Men ikke for alle...

Denne studien hadde til hensikt å følge opp mindre studier gjort på emnet utholdenhet og hørsel. God utholdenhet ble i denne studien definert som høyt oksygenopptak. Forsøkspersonene var 1 082 menn og kvinner i alderen 20–49 år. Data ble hentet fra en stor undersøkelse med navn National Health and Nutrition Examination Survey (NHANES). Oksygenopptaket ble beregnet ved hjelp av en tredemølletest. Måling av hørsel ble gjort ved hjelp av et toneapparat for å undersøke om forsøkspersonene hørte høye og lave lyder.

Resultat

Dersom resultatene for både menn og kvinner ble sett under ett, var det ingen sammenheng mellom utholdenhet og hørsel. Men dersom bare resultatene for kvinnene ble vurdert, viste resultatene at kvinner med god utholdenhet hadde 6 % større sjanse til å høre godt sammenlignet med dem med dårligere hørsel.

Konklusjon

Denne studien viser at det er en sammenheng mellom hørsel og utholdenhet hos kvinner. Det trengs flere studier som kan bekrefte denne sammenhengen for å konkludere med at utholdenhet har en gunstig effekt på hørselen.

Kilde: trening.no

Audiograf på ville veier

– Syv mil er jo strengt tatt ikke lenger enn en tur til Lakselv, og det må da vel være mulig å gjennomføre, tenkte Annema Boberg fra Karasjok, da hun ble med på Marcialonga.

Marcialonga er et turrenn på ski som arrangeres hver siste søndag i januar i provinsen Trento i Italia. I år ble rennet arrangert for 39. gang.

Hva fikk deg til å melde deg på Marcialonga?

– Jeg har i grunnen alltid vært lett å lede, og ble utfordret av ei venninne litt sent på kveld i romjula 2010, etter inntak av vår tradisjonelle jule-sushi. Hun har alltid trent. Har flere Styrkeprøver på sykkel bak seg. Jeg har aldri trent. Men til tross for at jeg er oppvokst på ei øy uten særlig plass til å gå på ski, og lite snø, så er jeg blitt glad i å gå på ski etter 20 år på Finnmarksvidda.

Hvilke forberedelse måtte til?

– Heldigvis hadde vi et helt år å forberede oss på. Med mål om å gjennomføre så var ikke lista lagt alt for høyt. Man måtte få en bra grunnform, og det trenger ikke innebære blodsmak i munnen og endeløse intervalløkter – heldigvis – for jeg er ikke helt der skal innrømmes! Vi har gått på ski så ofte det har vært en høvelig kombinasjon av snø og temperatur, og forøvrig har vi gått mange og lange turer. I tillegg har vi vært på styrketrening og step. Og det verste er at det har vært helt

det var fysisk umulig at mange kunne gå fiskeben i bredden. Noen tok like godt av skiene både i oppover og nedoverbakker, og gikk i stedet. Mye knall og fall pga. tråkking på hverandres ski og staver. Mange med høyt testosteron-nivå skulle presse seg forbi enten det var plass eller ikke, og selv ble jeg felt to ganger i nedoverbakke og har vondt i halebeinet enda. Å få tak i mat og drikke på drikkestasjonene var et annet kapittel, men der var vi påpasselige – uten mat og drikke etc...!

Og i mål kom vi, i brukbar stil og med ski og staver like hele, etter 8 timer. Jeg hadde nok trodd jeg skulle gå fortere, men nå var det jo også en del tid som gikk til å innordne seg køen også. Og det var virkelig en opplevelse. Publikum langs sporet gjorde det til en fest å gå på ski en hel arbeidsdag, men selvfølgelig ble man sliten og støl.

Skal innrømme at jeg i jula for et år siden tenkte at vi kan vel bare ta et lite vinglass i en av de koselige små byene vi går på ski gjennom. Men jeg har skjont nå at slik luksus er forbeholdt støtteapparatet.

SÅ – om DU er fristet til å gå Marcialong, og trenger støtteapparat, så gi beskjed – jeg er klar ;-)

Med skihilsen fra Annema Boberg, Karasjok.

greit. Faktisk godt å finne ut at man har muskler man helt hadde glemt.

Reisa var nøye planlagt, og gikk gjennom Finland så vi ikke skulle bli stoppet av vinterstormer i Finnmark. Leiebil fra Munchen, til Moena hvor vi skulle bo på et trivelig familiedrevet hotell – det viste seg forresten at traseen gikk rett forbi!

Hvordan var den store dagen?

– Lettere nervøse sto vi i buret og ventet på å slippe ut og komme i gang. Det er ikke bare bare når 7000 skal ut i sporet nesten samtidig! Det var mye trengsel. Det stoppet helt opp i motbakkene siden

Hvorfor gjøre det så vanskelig?

Det er en ting vi har lurt på lenge. Hva er grunnen til at alle høreapparatfirmaer bruker så forskjellige ord/uttrykk på sammenlignbare egenskaper i høreapparatene?

Det er en jungel av nye ord i høreapparatverden og nye popper opp hvert eneste år. Vi tror at dere ønsker å få oss til å forstå at det nye dere kommer og informerer om er noe helt nytt og langt mer effektivt enn de forrige modellene...

MEEEN...

...det gir ofte en usikkerhet under en tilpassing på grunn av alle disse "fancy" uttrykkene. Man kan vel ofte bruke logikken til å regne ut hva det dreier seg om, men like ofte kan det være motsatt effekt av det man tror. Da vet man ikke alltid om det demper eller øker eller gjør noe annet som vi ikke fysisk kan se på skjermen.

Hvordan kan vi vite at det vi endrer på ikke påvirker andre egenskaper i høreapparatet?

Tilpassingsguider er bra av og til da man står litt fast, men jeg etterlyser også her mer informasjon om hva som faktisk

skjer i høreapparatet. Vi vil gjerne vite hva som skjer med lyden som brukeren får når vi f.eks aktiverer Smartbeam eller øker støydemping fra moderat til sterk...

Det skal sies at noen firmaer er flinkere enn andre her!

Vi har her prøvd å lage en oversikt på noen av ordene som omhandler omtrent de samme tingene fra forskjellige høreapparatleverandører. Les nøye! Det er på langt nær alt. Hvis vi kunne holdt oss til et firma hadde det nok vært oversiktlig og bra, men det hverken kan eller vil vi!

Et ønske fra vårt arbeidssted er å få forklaring på hvert enkelt "fremmedord" i programmet da man holder pila over. Et ønske som kan bli oppfylt?

Oppgitt hilsen fra Audiografene Hørselssentralen, Arendal

FIRMA	FEEDBACK	RETNINGSVIRKNING
OTICON	DFK2 DigitalFeedbackKanseller	FlerbåndsadaptivDireksjonalitet
PHONAK	WhistleBlock Technology	Digital Audiozoom, Zoomcontrol
GN RESOUND	DFS Ultra, WhistleControl	AutoScope, NaturalDirectionality, MultiScope
BELTONE	AFC Adaptiv Feedback Kansellering, MSG	SmartBeam
GEWA	FeedbackManager	True Directionality
MEDISAN	FeedbackPathSimulator	Locator med/uten SpeechTracer
SIEMENS	FeedbackStopper	Automatisk Adaptiv Multikanal, TrueEar
STARKEY	AFI ActiveFeedbackIntercept	RTD RetningsvirkendeTaleDetektor
MEDUS		AutoMorfing, Switching; Flexifocus, DirectionalFocus

FIRMA	STØYDEMPING	KLAR TALE
OTICON	Spatial støybehandling	Spatial Sound 2.0, Speech Guard
PHONAK	NoiseBlocking prosessing	VoiceZoom, RealEar Sound
GN RESOUND	NoiseTracker, PerzonalizedNoiseReduksjon	EnviromentalOptimizer
BELTONE	Bassboost, SmartGain, Silencer	SpeechSpotter, SoundCleaner
GEWA	ImpulsstøyReduksjon, Adaptiv støybegrensning	Audio Efficiency, Channelfree signalbehandling
MEDISAN	SpeechEnhancer	TrueSound AOC, SoundHarmony
SIEMENS	SoundSmoothing, Tale og støy håndtering	SpeechFocus, SoundBrilliance, Tale og støy håndtering
STARKEY	Akustisk signatur	Akustisk signatur
MEDUS	iNR NoiseReduction	S.M.A.R.T Sound

FIRMA	VINDSTØYDEMPING	DATALOGGING/brukerstyrt fininnstilling
OTICON		LifeLearning
PHONAK	WindBlock Management	Brukerbasert læring, brukerbaset fininnstilling
GN RESOUND	WindGuard	EnviromentalOptimizer
BELTONE	WindNoiseSuppression	Satisfy
GEWA	VindstøyMonitor	Datalearning
MEDISAN		
SIEMENS		
STARKEY		
MEDUS		

Audiograf! Registrer deg!

Styret i Norsk Audiografforbund sender jevnlig ut medlemsmaler med viktig informasjon til deg som medlem. Per i dag er det kun en tredjedel av medlemmene i Norsk Audiografforbund som har registrert sin mailadresse.

I løpet av kort tid ønsker styret å foreta en spørreundersøkelse blant medlemmene som påvirker ditt medlemskap. Derfor er det ekstra viktig at din mailadresse er korrekt.

Sjekk dine personopplysninger på din side hos Delta.no.

Du kan også ringe Delta direkt på 02125.

HØRESENTRALEN ved St. Olavs Hospital

Her ved Høresentralen er vi 8 audiografer i 7,1 stilling, 1 audiopedagog, 2 audiofysikere i 1 ½ stilling, 1 sekretær og lege har vi totalt 6 dager i uken (overlege er her 4 dager i uken og LIS-lege (lege i spesialisering) 2 dager i uken).

Gjengen hos oss består av audiografene Wenche Fredagsvik, Siri Wennberg, Marit Breivik, Merete Vanebo, Sissel Glasø Haugan, Ann-Kristin Brynhildsvoll Auren og Anita Olsen, audiopedagog Åshild Spjøtvold, fysikerne Marit Pedersen og Marte Rønningen, sekretær Nina Helåsaunet og medisinsk ansvarlig overlege Haakon Arnesen.

Arve Ophaug er også en av våre audiografer, han har Fosen Distriktsmedisinske senter som sin arbeidsplass.

Etter 21 år i sjefsstolen har Siri Wennberg gitt seg som seksjonsleder, og Wenche Fredagsvik tok over fra 1.januar i år. Blant audiografene er fartstiden fra 40 år (på Sissel som har vært her lengst), til ca 10 år på sist ankomne.

Hovedtyngden av pasienter hos oss er barn, tinnituspasienter, svimmelhetspasienter og CI. Vi har også hørselsrehabilitering av voksne, men i mindre grad enn tidligere. Dette henger sammen med prioritering av ulike pasientgrupper ved sykehuset.

Vår medisinsk ansvarlige overlege er interessert i tinnitus, og dette gjør at vi er ganske aktive på dette området. Denne pasientgruppen får ved utredningen en lengre samtale hos lege, samt samtale hos audiograf. Ved behov tilpasses det høreapparat og/eller andre tinnitus hjelpemidler. Vi jobber i hovedsak etter TRT-prinsippet.

De som strever mest med å takle sin tinnitusplage får tilbud om å delta på en mestringsgruppe.

Vi har i snart 15 år arrangert slike mestringsgrupper. De arrangeres 2 ganger i året med ca. 8 deltakere på hver gruppe. Deltakerne får tilbud om i alt 10 møter. 8 ordinære møter, ett møte etter 3 mnd. og en individuell time til ØNH spesialist Haakon Arnesen. Møtene varer ca. 3 timer hver gang. Innholdet er tverrfaglig og tverretattlig med mest fokus på kognitiv

terapi og fysioterapi for at deltakerne skal få mer kunnskap om hva tinnitus er, og tips til hva de selv kan gjøre for å mestre hverdagen bedre.

Svimlende antall nyfødt-screenede

Vi har fått et økende antall pasienter som blir henvist for svimmelhetsutredning. Dette er pasienter hvor det er mistanke om vestibularisnevritt (virus på balansenerven), Mb. Menière, BPPV (krystallsyke) eller andre som er henvist for utredning av svimmelhet. Disse testene blir som oftest tatt på voksne, men også barn med svimmelhet blir utredet.

Metoden vi bruker er kalorisk test (VNG), mest vanlig, og c-vemp og o-vemp. Kalorisk test har vi gjort i "alle" år, mens c-vemp startet vi med i 2008, og o-vemp har vi brukt i ca 1 år.

Ved kalorisk test er det den laterale buegang som blir testet. Vi stimulerer med vann, 30 grader og 44 grader, til sammen 4 skyllinger i 30 sek. ved hver skylling.

Ved c-vemp er det sacculus og nedre del av balansenerven som blir testet. Vi stimulerer med tone på 500 Hz gjennom hodetelefoner og registrerer muskelendringer på halsmuskulaturen.

Ved o-vemp er det utriculus og øvre del av balansenerven som blir testet. Vi stimulerer med tone på 125 Hz gjennom skalle vibrasjon og registrerer aktivitet av øyemuskulaturen.

Vi har hatt tilbud om hørselsscreening av alle nyfødte siden 2002. På denne tiden er det testet ca. 33000 babyer. Screeningen startet som et prosjekt på høresentralen, men har etter hvert utviklet seg til et tett samarbeid mellom barsel, nyfødt intensiv og høresentralen, for å sikre at alle tilbys testing og oppfølging. Alle nyfødte testes med TEOAE. Barneleger og ØNH-lege har i fellesskap utarbeidet risikokriterier for retrocochleære høretap, og barn

som kommer inn under ett eller flere av disse kriteriene testes også med automatisk ABR. Ved ikke passert screening tar vi diagnostiserende testing med ABR og ASSR i naturlig søvn. Ved påviste høretap får foreldre i tillegg til oppfølging fra oss tilbud om hjemmebesøk av Straks-teamet. Straks-teamet består av audiopedagog og psykolog ved Møller-Trøndelag Kompetansesenter. Vi har i Helse Midt-Norge etter hvert fått etablert felles retningslinjer på screeningen og oppfølgende testing, og jobber nå med å få på plass regionale retningslinjer for tilbudet

når hørselstap er påvist. Vi har også startet et arbeid for etableringen av et medisinsk kvalitetsregister for denne gruppen.

Høresentralen har et godt samarbeid med Møller-Trøndelag Kompetansesenter med oppfølging av barna i regionen. Dette har også resultert i to felles prosjekter "Hørselstap-nyfødte-oppfølging" 2003-2006 og "God Start-veien fram" 2008-2011.

Gode tilbud og tilrettelegging innen APD

Høresentralen mottar et økende antall

henvisninger på barn med spørsmål om hørselsutredning i forhold til sentrale hørselsvansker (Auditory Processing Disorder – APD). Dette er barn hvor vi som oftest får normale funn på testing av perifer hørsel, og det er behov for ytterligere testing for å utrede mer sentrale hørselsbaner. Vi har i Norge pr i dag ikke et testbatteri som er godt nok til å kunne diagnostisere denne type hørselsvansker. Høresentralen St. Olavs Hospital og Møller-Trøndelag kompetansesenter arrangerte høsten 2008 en nasjonal konferanse om APD. Målet med konferansen var å øke oppmerk-

somheten og kunnskapen om APD innen hørselsfeltet i Norge. I den sammenhengen ble det etablert et tverretattlig APD-nettverk i Trondheim bestående av representanter fra Høresentralen, Barne- og Ungdomspsykiatrien ved St. Olavs Hospital, Møller-Trøndelag kompetansesenter, NTNU Psykologisk institutt og HiST Program for audiografutdanning. Hensikten med denne etableringen er å utarbeide et tilbud om utredning og behandling til barn med mistenkte auditive prosessingsvansker. Det er viktig med en tverrfaglig utredning for å avdekke om

>>

barnets adferd skyldes vansker på andre områder. Vi hadde i 2010 en felles utredning av en gruppe barn og ungdom, og vi har etter det hatt jevnlig møter hvor vi nå bl.a. jobber med å få på plass felles pasientforløp. Høresentralen har i 2012 et 1-årig prosjekt med APD-utredning av barn i alderen 8-14 år som del av en masteroppgave. I tillegg jobber en på Høresentralen med en litteraturstudie på APD-utredning av voksne.

Åshild har tatt utdanning innen AVT/AVP (auditory verbal therapy/practice) og gir tilbud om dette. Det er foreldreveiledning til foreldre til barn med hørselstap med fokus på å fremme barnets lytteferdigheter og med dette den talespråklige utviklingen.

Gjennom lek og aktiviteter bruker vi spesielle teknikker og strategier slik at foreldrene blir mer bevisste på hva som må til for at lyder og tale skal bli hørbart for deres hørselshemmede barn, og også fremme barnets bruk av egen stemme. På høresentralen kan foreldrene få noe veiledning helt i begynnelsen, gjerne i forbindelse med høreapparattilpassningen. Ved behov blir noen barn fulgt opp over lengre tid ved høresentralen. De foreldrene/barna som trenger hyppig oppfølging, for eksempel etter CI lydåpsettning, blir overført/fulgt opp ved Møller-Trøndelag kompetansesenter.

Voksne CI-kandidater under kniven på St.Olavs

St.Olavs Hospital startet opp med CI-operasjoner i 2005. Høresentralen har et CI-team bestående av leger, audiograf, audiopedagog og audiofysiker. Det er siden starten operert ca 130 personer hos oss. Her opereres kun voksne, alle barn opereres og følges opp i Oslo. Etter hvert har vi tatt over oppfølging av en del voksne hjemmehørende i vårt ansvarsområde som er operert i Oslo. Vi har ansvar for Helse-Midtd og Helse-Nord. 2-3 ganger i året tas det bolker med CI-utredninger, og vi vurderer mulige kandidater. Vi har for tiden to kirurger som opererer, det tekniske rundt lydåpsettning er det audiograf/fysikere som har ansvar for. 4-6 uker etter operasjon kommer brukeren tilbake for lydåpsettning. Det gjøres over 3 dager med to konsultasjoner daglig, og det

gjøres også en begynnende lyttetrening av audiopedagogen i løpet av lydåpsettningdagene. Vi henviser også til den CI-operertes hjemkommune slik at alle får tilbud om lyttetrening på hjemmeplassen etter at de har fått på lyd. Før operasjon forutsetter vi at alle som har tatt imot et tilbud om CI deltar på et 5 timers kurs med informasjon om hva CI innebærer. Vi holder slike kurs 2-3 ganger i året, og vi oppmuntrer sterkt til at den som skal opereres har med en eller to pårørende på dette kurset. Tema på kurset er operasjonen, det tekniske og lydåpsettningen, forventninger og utbytte, oppfølgingen etter lydåpsettning, og vi har en CI-bruker som forteller om sine egne opplevelser og erfaringer.

“ Og bare for å si det sånn... jeg er fremdeles like høy og mørk! “

Signert Arve Ophaug,
St.Olavs Hospital avdeling Fosen

Erfaringer med BAHA

Vi har i flere år hatt tilbud om tilpasning/utprøving av beinforankret høreapparat. Aktuelle pasienter får prøve BAHA med testbøyle eller softband, og de får ha apparatet på lån en periode. Hvis pasienter opplever nytte av apparatet får de tilbud om å få implantert en titanskrue bak øret. Aktuelle kandidater for BAHA er pasienter som ikke kan bruke konvensjonelle høreapparater på grunn av for eksempel infeksjoner eller øregangsatresi (mekaniske hørselstap). Det er også mulig å bruke BAHA som cros-løsning ved ensidige hørselstap.

Høresentralen har et eget servicekontor som har åpent hver dag, men ikke hele dagen. Servicekontoret betjenes gjennom et kølappsystem, så her er det ikke timebestilling. Kontoret er hovedsakelig tiltenkt pasienter som har fått tilpasset høreapparater hos oss, men vi betjener alle som ønsker å komme hit. Arbeidet består av justering av høreapparater, innsending av høreapparater til reparasjon hos forhandler, småreparasjoner, avtrykk til propper m.m. Pågangen av pasienter er stort sett jevn.

Der bodde en underlig gråsprængt en...

Hei, Arve heter jeg og jeg er også en del av Hørselssentralen på St.Olav.

Min arbeidsplass er ved Fosen Distrikts Medisinske senter, nærmere lokalisert i Ørland kommune på Fosenhalvøya. Kjent for delfinale i MGP og ikke minst at vi snart kanskje skal få landets største militære flybase.

Her ute jobber jeg i 100 % stilling som audiograf på Spesialistpoliklinikken ved Fosen DMS. Har nok å gjøre, da jeg har pasienter fra hele kystregionen i Sør-Trøndelag fylke, med ca 30 tusen innbyggere.

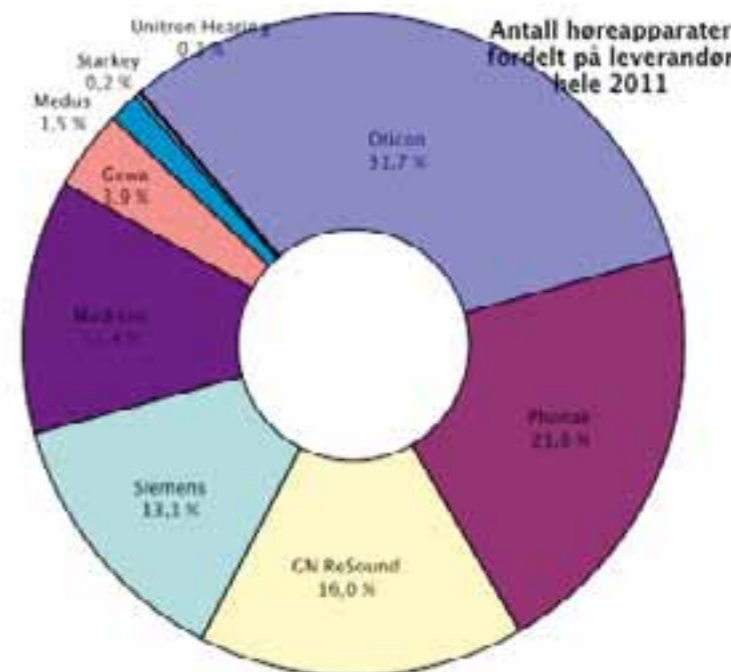
Ved Spesialistpoliklinikken er det mange fagfelt. Foruten ØNH lege, har vi hudlege, øyelege, ortoped, mage/tarm, kirurg og gynekolog. Alle disse spesialistene er ambulerende, og bytter på å ha klinikk her. ØNH lege kommer 2 ganger pr mnd. Det er travle dager for meg som audiograf, da det fort kan bli ca 20 utredninger for høreapparat på dager med spesialist. Dette generer såpass mye at jeg har nok å gjøre, og med tilpasning, service, kontroller og 1 års oppfølging blir det i perioder toft å være eneste audiograf. Har ikke problemer med at arbeidsdagene lange og treige.

Allsidig tilbud i Fosen

Foruten legespesialister så har vi på klinikken radiograf, 2 hudsykepleiere, operasjonssykepleier og sekretær.

Fosen DMS var veldig tidlig ute med å tilby spesialisttjeneste ute i distriktet, lenge før noen hadde hørt om samhandlingsreformen. Vi har derfor hatt besøk av en rekke helsepolitikere og ledere for å se hvordan vi gjør det. Spesialistpoliklinikken feiret i fjor høst 20 årsjubileum, så vi hadde ett godt forsprang på samhandlingsreformen når den trådte i kraft 01.01.2012. Jeg har jobbet her fast siden høsten 2004. Det er ikke så ofte jeg får anledning til å dra på etterutdanningskurs o.l., derfor vil jeg benytte sjansen til å hilse til kjente audiografer i Norges land, for det har blitt mange kjenninger etter over 20 år i bransjen! Og bare for å si det sånn...jeg er fremdeles like høy og mørk!:-)

Da jeg startet på audiografutdanningen i 1990 trodde jeg ikke at jeg kunne ta med meg yrket og flytte tilbake til bygda, hvor jeg vokste opp. Den gang var det et typisk "by-yrke", men det gikk til slutt. Ha et flott audiograf-år alle sammen!

Interacoustics®
Leading diagnostic solutions

Audiometer AD629

- Innebygd mediaspiller.
- Intern lagringsplass for 50.000 tester.
- Integreert HiST Norsk taleaudiometri (Tillegg).
- Automatisk PTA /CPT beregning.
- Komplette PC-integrasjon (EMR / NOAH / XML).
- Intuitiv design, enkel i bruk.

Interacoustics Norge, Postboks 404 Sentrum, N-0103 Oslo
Telefon: 23 25 61 45, epost: myo@interacoustics.no | www.interacoustics.com

Bluetooth Solution Kit

Trådløs telefonløsning

- for deg med høreapparat

MULTIKOMPATIBEL

Bluetooth Solution Kit fungerer med de fleste høreapparater og telefoner. Alt som kreves er:

- Høreapparat med telespole
- Mobiltelefon med Bluetooth-funksjon

Bluetooth Solution Kit kan brukes sammen med alle andre produkter som bygger på Bluetooth-teknikken.

ReSound

rediscover hearing

GN ReSound Norge AS - www.resound.no - post@gnresound.no - 22 47 75 30

“Mer energi! Nå behøver jeg ikke å anstrenge meg så mye for å høre hva andre sier.”

Nå finnes det nye muligheter for deg å høre bedre på jobben.

Comfort Digisystem gjør talen tydeligere og tar bort forstyrrende bakgrunnsstøy før den når ditt høreapparat eller CI.

Den renere lyden gjør det lettere å høre, forstå og være mer delaktig – av den grunn får du mer energi til både jobb og fritid.

 Comfort Audio
HEAR THE FUTURE

TIL AUDIOGRAFEN:

Poster er en obligatorisk del av bacheloroppgaven ved program for audiografutdanningen. Med utgangspunkt i bacheloroppgaven skal en poster som presenterer hovedfunnene ved oppgaven presenteres skriftlig og grafisk.

Bakgrunnen for valg av tema var at gruppen hadde en felles interesse for forebygging av hørselskader. Og en viktig del av forebygging er kartlegging av risiko. Musikkspillere, som avgir lyd veldig nært trommehinna, har økt i popularitet det siste tiåret og vi syntes det var interessant å undersøke i hvilken grad denne typen lydeksponering er farlig for hørselen, om den i det hele tatt er det. Ettersom hørselen ikke kan repareres er forebygging særdeles viktig.

Prosessen gikk veldig bra. Med god gruppedynamikk og god veileder synes vi at vi fikk fokusert på å gjøre våre undersøkelser grundig og analysere dataene godt. Vi kontaktet tilfeldige ungdom ved utdanningsmessa i spektrum, Adolf Øien videregående skole og forbipasserende i Munkegata i Trondheim. Våre målinger vekket stor oppmerksomhet blant folk omkring og vi er veldig glade for at så mange personer hadde lyst til å få målt sine musikkspillere. Målingene ble utført i februar 2011. Deretter ble data lagret på Excel og ulike faktorer sammenlignet og diskutert i gruppen.

For å lage posteren la vi fokus på å presentere oss så kortfattet og konsist som mulig. Det var viktig for oss å bruke figurer som var enkle å forstå, og som samtidig ga mye informasjon om vårt prosjekt. Dette synes vi gikk fint og resultatet ble heldigvis bra.

Det var en stor overraskelse at vi skulle vinne konkurransen og en så stor pengepremie. Vi har diskutert innad i gruppa hva vi helst vil bruke premien på og det ser ut til at AAA-kongress i USA blir vårt reisemål i løpet. Med ulike bosted og forpliktelser har det vært en utfordring å få det til å passe for alle i gruppen, men det ser ut til at vi skal klare å komme oss i vei enten i år eller neste år.

Mvh
Endre Langset

Magnus Myrvold

Thomas Vårhus

Endre Langset

Background

The use of portable music players has exploded (Engdahl 2009), and in that context, this study looks at exposure levels of users. The real risk of hearing loss is associated with the headphones one uses and in what environment. If there is a lot of background noise, while the user has headphones on that do not dampen the noise, the risk is greater that hearing loss may occur (Hoover & Krishnamurti 2010). People who are exposed to noise above 85 dB (A), during a working day of 8 hours, in which the employee works five days a week, can be affected by noise damage (Forskrift om vern mot støy på arbeidsplassen 2006).

As the use of music players grows every year (Engdahl 2009), it was natural to investigate the added habits of different users. Danhauer et al. (2009) found that 78.2% of test subjects in his study increased the volume of their music player when they are in an environment with a lot of background noise.

The main objective of this study wanted to figure out youth's habits with portable music players and study whether the exposure levels they use are harmful or not.

Method

We tested 72 people between the ages of 15-25 years, 39 men (average age 18.7 years) and 33 women (average age 18.4 years).

We measured the levels of sound created by their portable music players and in addition obtained useful information through a quantitative survey. The survey contained 10 questions which helped us to map the habits of the participants.

For all our measurements, we used KEMAR (Knowles Electronic Manikin for Acoustic Research).

Background noise measurements were carried out at the 3 different sites where we tested young people, Adolf Øien VGS, trondheim spectrum and Munkegata in Trondheim. Also, the measurements were made with KEMAR.

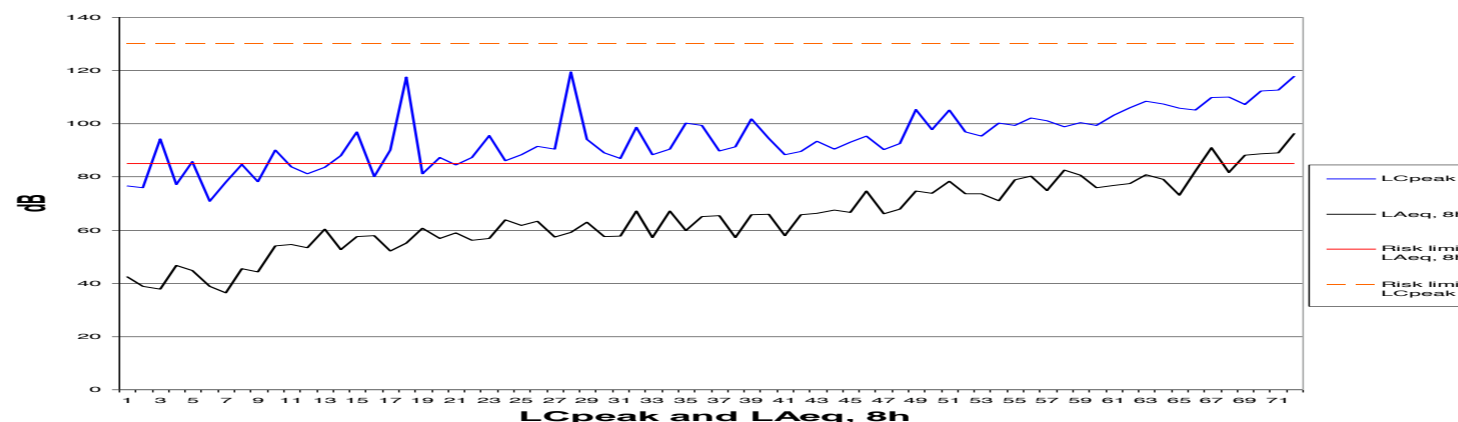

Figure 1: Peak level (LCpeak) and Exposure level (LAeq, 8h) presented with risk limits, showing which levels that are considered harmful.

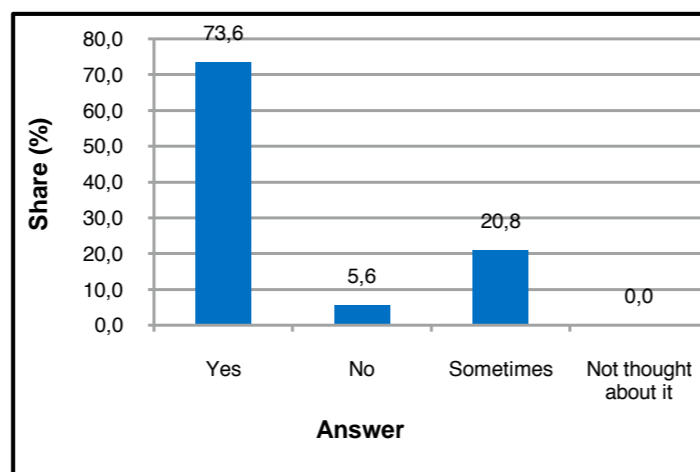

Figure 2: Do you increase the sound level on your portable music player when at locations with a lot of background noise? (n=72)

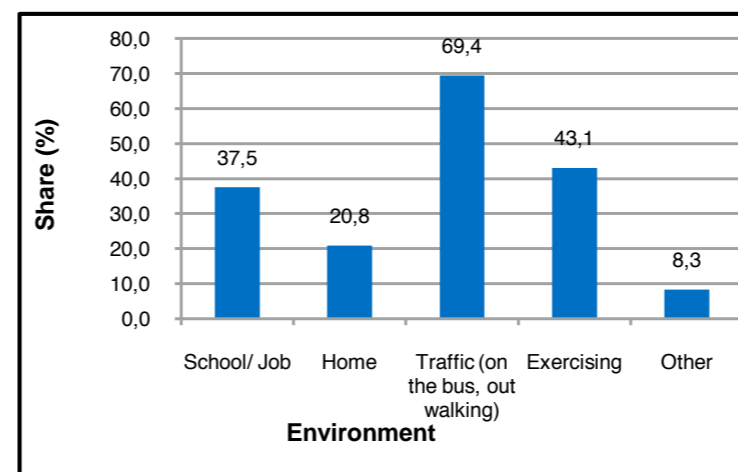

Figure 3: Where do you use your portable music player the most often? (n=72).

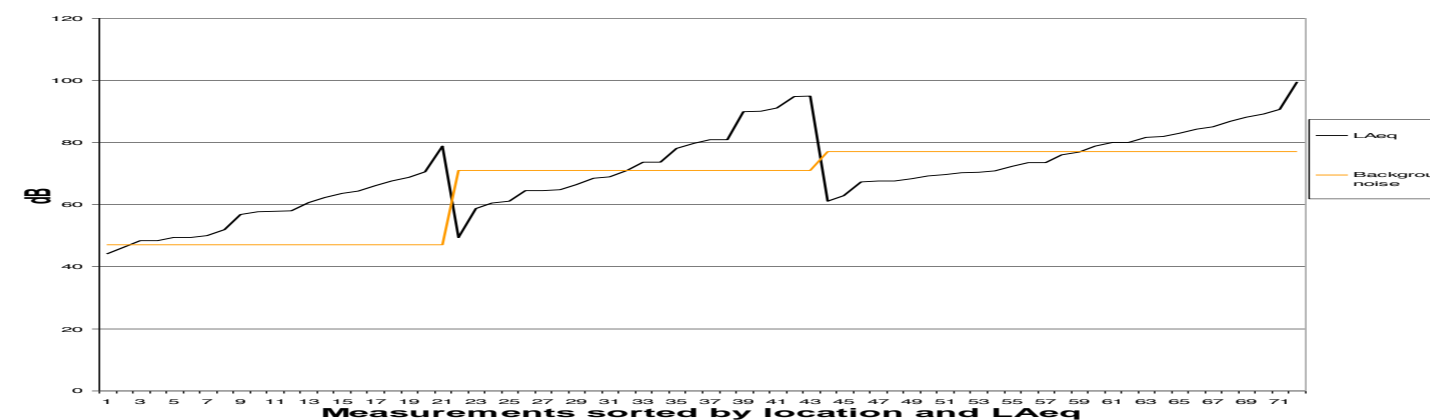

Figure 4: LAeq sorted by location. 1-21 is measured in Munkegata, 22-43 is measured at Adolf Øien VGS and 44-72 is measured at Trondheim Spektrum

Results

By measuring the sound level in the test participant's portable music players, we found that only 5 of a total of 72 people used exposure levels (LAeq, 8h) that exceeded the recommended level for an 8-hour workday (Figure 1). This is a ratio of 6.94%, indicating that only a minority of young people expose themselves to harmful sound levels through the use of portable music players. Figure 1 also shows that none of the peak-levels measured, reached harmful levels.

Figure 2 shows that 73.6% of test participants turn up the volume in noisy surroundings. The environments in which portable music players most often are used have a lot of noise. Figure 3 shows that 69.4% answered that they often use portable music players in traffic and 43.1% answered that they use portable music players while exercising. It is evident that the LAeq of music players is higher at locations with higher background noise (Figure 4).

Conclusion

There appears to be an excessive focus on how young people use a high amount of volume with their portable music players. When drawing a conclusion from our study, we state that most users will not be injured as they use their players today.

We would point out that we reserve the right to these conclusions. This is justified as the survey was somewhat limited in terms of uncertainty of measurement and correction skewed age distribution.

References

Danhauer J.L. et al. (2009). Survey of College Students on iPod Use and Hearing Health I: *Journal of the American Academy of Audiology*. 20, 5-27

Engdahl, B. (2009). *Mp3 spillere og hørselskaderisiko*. [online]. URL: <http://www.n-t-a-f.org/EU09Mp3Engdahl.pdf> (05.03.2011)

Forskrift om støy på arbeidsplassen (2006) *Forskrift om vern mot støy på arbeidsplassen* [online] Lovdata. URL: <http://www.lovdata.no/cgi-wif/kdles?doc=st/st-20060426-0456.html> (02.03.2011)

Hoover, A. og Krishnamurti, S. (2010). Survey of College Students' Mp3 Listening: Habits, Safety Issues, Attitudes, and Education I: *American Journal of Audiology*. 19, 73-83.

Photo: Flattop341 (2007). *Flicker* [online] URL: <http://www.flickr.com/photos/flattop341/with/1657626179/> (09.05.2011)

TEGNSANG

– kor for alle!

Korsang med tegn – en aktivitet for alle uavhengig av hørsel og vansker med verbale ferdigheter. Inkludering i praksis!

Tekst og foto: Anne Marie Pedersen

«Tegnsang – i et inkluderende fellesskap» er et korprosjekt for skoler med barn med hørselstap i Trondheim. Selve prosjektet startet desember 2009 og avsluttet desember 2011 og hadde hovedfokus på å etablere vennerelasjoner mellom hørende barn og barn med hørselstap på de ulike skolene som var med i prosjektet. I ettertid ser man at prosjektet hadde en rekke positive tilleggsgevinster også! Les mer om dette på www.tegnsagn.no og www.hlf.no.

Samarbeidsprosjekt

Leder for pilotprosjektet Tegnsang Ellen M. Lundereng og prosjektmedarbeider Turid R. Skei har sammen arbeidet med barn med hørselstap i mange år. Allerede i 2000 startet de tegnsangkor ved skolen de jobbet på; Nyborg skole i Trondheim. Koret fikk naturlig nok navnet «Kor Læne» som er trøndersk og betyr «Så gøy!». De positive opplevelsene og ringvirkningene ga inspirasjon til å søke om midler til å utvide tiltaket og få med flere skoler som har elever med hørselstap.

Søknaden ble innvilget, og prosjektet ble finansiert av Helse og Rehabilitering. Det har vært et samarbeidsprosjekt mellom Møller kompetansesenter, Nyborg skole og Hørselshemmedes landsforbund (HLF).

En Verts- og Knutepunktskole

20 skoler der det går barn med hørselstap i Trondheim kommune, ble kontaktet for å delta i prosjektet. De fem første som meldte seg, fikk tilbud om å være med. Nyborg skole ble «Vertsskole» og fikk benevnelsen «Knutepunktskole for tegn-

sang i Trondheim». Det var ved denne skolen at alle aktivitetene foregikk – blant annet aktivitetsdager med alle de 300 sangerne til stede og workshop for de voksne fra alle seks skolene. Alle skolene dannet hvert sitt tegnsangkor, og alle fikk hvert sitt navn; Narrene, Brownies, Kor Hærli, Team Dalgård, The Stones og det nevnte Kor Læne.

Vennskap hovedmålet

Kortilbudet har fokus på vennskapelige relasjoner mellom barn med hørselstap og hørende barn. Under øvingene tilrettelegges det for barna med hørselstap, men man ser at dette også kommer de andre til gode. I tillegg ser man at tegnvisualisering er noe alle barn liker, og at det stimulerer til talespråklig utvikling også for barn med andre utfordringer som for eksempel språklige.

Status å kunne tegnspråk

Korene synger samtidig som de bruker tegn som støtte for å forsterke hovedord i teksten og som hjelp til å forstå meningen i tekstens innhold. Tegnene som benyttes, er fra norsk tegnspråk. Dette blir en morsom måte å lage koreografi på og gir en visuell forsterkning. Alle barna lærer på denne måten litt tegn – noe som også bidrar til å skape relasjoner barna imellom. Korleiderne i prosjektet forteller mange historier som bekrefter at ungene tar kontakt med hverandre i friminutt og gjennom andre arenaer for å øve seg og for å lære mer. Slik blir også barn med hørselstap positivt synliggjort ved sin skole ved at de innehar en kompetanse som etterspørres ved skolen. Les mer om prosjektet og korleidernes kommentarer på www.tegnsang.no

– Denne måten å knytte fellesskap på gir veldig mange positive ringvirkninger. Det er en god og morsom aktivitet for alle, sier Lundereng.

Når barn bruker tegn mens de synger, oppstår en visuell forsterking av innholdet i teksten. Dette er bra for alle barn uavhengig av hørsel, og særlig for dem som har utfordringer i forbindelse med innlæring.

Store konserter

Tilbudet er frivillig for barna, og korøvelsene er etter skoletid én gang i uken. Alle korene har lagt sine øvinger inn i SFO-tilbudet. I 2011 hadde vi to store konserter hvor alle de seks korene sang sammen. For å få plass til alle de 300 sangerne med foresatte, måtte vi legge konserten til Nidarosdomen. Dette var 1. juni i fjor. Da hadde vi samtidig statsbesøk i Norge og fikk æren av å synge for kongen og dronningen samt storhertugen av Luxemburg. 19. november var det konsert i Trondheims storstue, Olavshallen. Denne konserten markerte slutten på det opprinnelige prosjektet Tegnsang, men begynnelsen på videre satsing på tegnsang i Trondheim og forhåpentligvis flere steder i landet.

Satsing videre

Som et ledd i målsettingen om «selvgående kor» etter prosjekt-slutt, har vi allerede planlagt felles konserter og felles aktiviteter framover. Blant annet ønsker vi å gjenta suksessen i Nidarosdomen og holder derfor ny konsert der 23.mai. Det er viktig og inspirerende å jobbe mot felles mål. Spesielt er dette viktig nå da vi er i en sårbar fase med hensyn til at alle skal bestå og at tilbudet skal bli godt og inkluderende for alle barn.

– Ung i kor arrangerer også to workshop'er i løpet av vårhålvåret – 14. februar og 26. april. Da inviteres alle som er interessert i tegnsang, tegndireksjon og inkludering til å komme. Workshop'ene vil finne sted på Nyborg skole i Trondheim. Vi håper på stort oppmøte også fra andre interesserte enn de som har deltatt hittil. Invitasjonen går ut over hele landet, sier Ellen M. Lundereng og oppfordrer alle interesserte til å melde seg på.

«Sangbok for gode venner»

Lundereng og Skei har også laget «Sangbok for gode venner» for

lærere og andre som jobber i skolen. Her er 17 sanger tegnsatt, og noter til sangene er også med. I tillegg presenteres oppvarmingsøvelser. Under hver sang står en webadresse hvor en kan gå inn og se hvert enkelt tegn til hver sang. Slik kan man øve seg på ett og ett tegn til de ulike sangene. Og bak i boka finnes en DVD som viser Kor Læne mens det fremfører sangene. Da får en se hvordan det ser ut med kor som synger med tegn. I tillegg har to ungdommer med hørselstap spilt inn tegnene til alle de 17 sangene som er med i boka.

Oppfordrer alle til å starte

Lundereng oppfordrer alle skoler til å benytte tegnsang og også benytte tegnvisualisering.

– Visuell forsterkning er bra for alle barn, særlig de som har utfordringer i forbindelse med innlæring. Tegnforsterkning gir bare positive gevinster, ikke bare for barn med hørselstap, men for alle, sier hun.

Nå har initiativtakerne fått nye midler for å videreutvikle dette konseptet også til bruk for mindre barn og en mer utvidet brukergruppe.

– Vi skal utvikle materiell der målet er sanger, rim og regler som i større grad stimulerer ulike sansefunksjoner som taktill, kinestetisk, vestibular, visuell og auditiv funksjon. Dette vil også bli en bok som består av tegnsatte sanger, primært for de minste barna, og vil bli et godt hjelpemiddel til bruk i barnehager, sier prosjektlederen.

Et mer inkluderende fellesskap skal en lete lenge etter! Lykke til med et flott arbeid som bør benyttes over hele landet. BUF oppfordrer alle sine medlemmer i barnehager og i skoler/SFO'er til å være pådrivere for å få til korsang med tegn på sin arbeidsplass.

Phonak CROS

Snu ensidige hørselsutfordringer til allsidig høreglede.

Det finnes ingen virkelig tilfredsstillende CROS-løsning for mennesker med ensidig hørsel. Inntil nå..... Phonak CROS leverer endelig løsningen som audiografer og høreapparatbrukere har ventet på.

Phonak CROS er selvfølgelig kompatibelt med trådløst tilbehør fra Phonak som Dynamic FM og iCom!

PHONAK life is on

Phonak AS
Telefon: 23 00 32 60
E-mail: info@phonak.no
Internett: www.phonak.no

LANDETS FØRSTE INTERKOMMUNALE AUDIOGRAF

Etter å ha hatt audiograf som hørselskontakt i en tid, fikk Røros Kommune, sammen med Os og Holtålen, innvilget søknaden om prosjektpenger, og dermed var prosjektet Audiograf i interkommunal rehabilitering et faktum.

Tekst: Mona Kverneng

1.september startet prosjektet vi håper på kan bli en inspirasjon til andre kommuner. De fleste kommuner har som regel en liten stilling som hørselskontakt, ofte en hjelpepleier eller ergoterapeut, som i tillegg til andre oppgaver da har ansvaret for hørselshjelpemidler. Hørselshemmede må likevel forholde seg til mange ulike instanser som fastlege, ØNH-spesialist, høresentral, Nav, Hjelpemiddelsentral m fl.

Vi i Røros, Os og Holtålen kommuner har tro på at dette kan forbedres gjennom mer kompetanse og større kapasitet. Spesielt eldre kan ha utfordringer med å bruke høreapparater sammen med andre tekniske hjelpemidler. Kombinasjonen av flere funksjonshemninger blir mer vanlig etter hvert som folk blir eldre. Dette gjør det vanskelig å lære å bruke hjelpemidler.

For å finne ut om en person med kompetanse på dette feltet er løsningen for å bedre kommunenes tilbud, søkte vi først Extra-stiftelsen i 2010, men fikk avslag. I januar 2011 la Helsedirektoratet ut nye prosjektmidler og det ble da søkt om midler til å lønne en audiograf i 60 % stilling fra kapitlet Habilitering og rehabilitering.

Prosjektet går ut på rehabilitering av hørselshemmede i de tre kommunene. Jeg

har 2 faste kontordager på Røros kommune, men jeg drar til Os og Holtålen en dag hver annenhver uke. Dette vil bli justert etter behov, men foreløpig ser det ut til å fungere bra slik. Alle de tre kommunene stiller med kontorplass, telefon, kontorrekvisita og bilgodtgjørelse for kjøring i egen kommune. Røros kommune betaler i tillegg mobiltelefon. Lønnsutgifter betales i helhet av prosjektet.

Arbeidsoppgavene mine er i hovedsak kartlegging av brukers behov og tilpassing av hørselstekniske hjelpemidler.

Dette innebærer samtale med bruker og evt. pårørende/helsepersonell, kontakt med Hjelpemiddelsentralen, audiograf hos ØNH-kontor, hjemmebesøk med montering og opplæring, samt oppfølging. Ved hjemmebesøk tar jeg også opp evt. andre problemer enn de som er kartlagt i første omgang.

Veiledning og kurs for helsepersonell inngår også i arbeidsoppgavene. Tema kan f. eks være informasjon om eldre og hørsel, bruk og stell av høreapparater osv. Jeg lærer andre yrkesgrupper til blant annet å oppdage behov og vurdere mulige løsninger på hørselsproblemene. Ved behov henvises pasientene til meg. Etter hvert vil det også bli fokus på barn/unge og grupper med sammensatt problematikk og kombinert hørselstap.

Dette prosjektet er planlagt som et treårig prosjekt. Helsedirektoratet innvilger midler for et år om gangen, men hvis pengene finnes i januar 2012 har vi gode sjanser til å motta prosjektmidler også neste år.

Dersom prosjektet viser seg å bli vellykket og kommunene ser god nytteverdi i å ha en fagperson som interkommunal hørselskontakt, er det et mål at kommunene i etterkant av prosjektet kan få til en permanent ordning. Vi håper resultatet blir at de tre kommunene i alle år framover kan tilby gode kommunale tjenester til sine hørselshemmede innbyggere.

Konflikter

på arbeidsplassen kan gjøre deg utbrent

Vedvarende konflikter på en arbeidsplass kan bidra til utbrenthet – og konflikter finnes i alle grupper og organisasjoner. Derfor er det viktig at konflikter ikke får feste seg eller bre seg utover. Dette er alles ansvar, men først og fremst et lederansvar.

Dr. psychol. Ståle Einarsen intervjuet av Gudrun Vinsrygg

Dette fastslår Ståle Einarsen og Stig Berge Matthiesen i en artikkel i boken «Utbrent. Krevende jobber – gode liv?» (Fagbokforlaget 2002). Her viser de hvordan og hvorfor konflikter oppstår og utvikler seg, hvordan de kan bidra til helsesyntomer og hvordan de kan løses.

– I utgangspunktet har konflikter og motsetninger en iboende dobbelthet; de kan være både positive og negative. På den ene siden kan de være en kilde til læring, utvikling, kreativitet og produktivitet. På den andre siden kan langvarige personkonflikter skade både den enkelte, arbeidsfellesskapet og organisasjonen og ta form som mobbing og trakassering av enkeltpersoner eller grupper. Det kommer an på hvor lenge problemene får utvikle seg og hvordan de løses, sier Ståle Einarsen, førsteamanuensis og dr. psychol i arbeids- og organisasjonspsykologi ved Universitetet i Bergen. Han har i mange år arbeidet med spørsmål knyttet til arbeidsmiljø, ledelse, mobbing, konflikter og omstillinger i norsk næringsliv – både praktisk og i forskning og undervisning. Ståle Einarsen har publisert en rekke forskningsartikler og skrevet flere bøker om disse temaene.

Hindring og frustrasjon

– Hva er egentlig en konflikt?

– Det finnes flere forklaringer, men vi kan si at en konflikt er en situasjon der to personer, én person og en gruppe eller to grupper, føler seg forhindret av eller frustrert på grunn av en annen part. En konflikt eksisterer selv om det ikke foreligger åpne konfrontasjoner eller åpne forsøk på problemløsning.

– Hvor vanlig er konflikter på arbeidsplassen?

– De eksisterer i alle organisasjoner og i alle grupper og er mer regel enn unntak. En amerikansk undersøkelse viste at ledere brukte 20 prosent av tiden sin til å håndtere konflikter eller et-

tervirkninger av konflikter. I de delene av arbeidslivet der teamarbeid og tette arbeidsrelasjoner er en forutsetning for å få jobben gjort, må de nok også regne med å bruke mer tid på konflikthåndtering enn andre steder.

– Hva er de vanligste årsakene til konflikter på jobben?

– De fleste har sitt opphav i måten arbeidet er organisert på, eller i måten organisasjonen er bygget opp, eller de kan ha sitt utspring i omgangsformer og samspillmønstre som kjennetegner bedriftens arbeidsmiljø. Alle har vi også møtt personer det er vanskelig å samarbeide med, og når årsaker til konflikter skal søkes, er det vanlig at skylden legges på enkeltes personlighet og atferdsstil. Rammesvilkår som hvordan arbeidet er organisert og fysiske forhold, oppleves ofte mer som stabile og nøytrale rammer. Over tid vil temaet i en konflikt kunne endres eller utvides, og etter en stund dreier det seg kanskje om helt andre forhold enn i utgangspunktet. I langvarige arbeidskonflikter vil mer og mer av problemene knyttes til personlige motsetninger.

Helsekonsekvenser for de ansatte

– Hvilke konsekvenser kan konflikter på jobben få for de ansatte?

– En rekke studier de siste årene har konkludert med at mellommenneskelige konflikter på jobben er svært viktige påvirkningsfaktorer for folks daglige humør og trivsel, og at langvarig mobbing og trakassering kan gi alvorlige og dramatiske, psykiske og fysiske helseproblemer. Alle har vi behov for å føle tilhørighet, for å føle oss som aktverdige og gode mennesker, for å ha kontroll og forutsigbarhet og for å oppleve tilværelsen som meningsfull. Konflikter på jobben kan rokke ved disse grunnleggende behovene. I studier der noen ønsker å sette en stopper for det de opplever som andres ubehagelige atferd, er det vanlig å bruke unngåelse og isolering som «straff» – det vil si sosial utfrysning og forvisning. Dette virker negativt på selvaktelsen da det blir vanskelig å opprettholde et bilde av seg selv som et verdifullt menneske når viktige personer stadig signaliserer at man er verdiløs. Å føle seg

Konflikter og «stillingskriger» som varer over tid på en arbeidsplass, er en stor utfordring for arbeidsmiljøet og kan føre til både fysisk og psykisk sykdom hos de ansatte. Heldigvis er det også mange måter å rydde opp i og komme ut av konfliktsituasjoner på selv om de kan synes fastlåste. Foto: Helder Almeida/Shutterstock

ignorert, oversett, utfrysning og isolert, gjør også at man ikke kan påvirke den sosiale samhandlingen på arbeidsplassen. Det sosiale miljøet man skulle inngå i, rokkes og sønderrives. Arbeidet, hverdagene og livet blir tomt og meningsløst.

Symptomene kan være følelsesmessig slitenhet, men også at personen blir mer kynisk i forhold til andre. Fordi det kan være vanskelig å opprettholde den delen av selvbildet som er knyttet til arbeidet, vil man lett unngå og avvise andre – ikke bare kolleger og arbeidskamerater, men også personer i privatlivet.

Forskere mener at sosial utestenging og isolering på lang sikt vil medføre varig tap av selvaktelse, en varig følelse av hjelpeløshet og tomhet, negative holdninger overfor andre og en vedvarende, depressiv tilstand – symptomer som er forbundet med utbrenthet.

Konflikter kan løses

Det partene gjør med en konflikt, kalles konflikthåndtering. Det kan være å overse, aktivt undertrykke, overdrive eller forsøke å løse problemene. Forskere som har sett på hvordan mennesker håndterer konflikter, har satt opp fem konfliktstiler; konkurranse, unngåelse, tilpasning, kompromiss og samarbeid. Ingen av disse fem «stilene» er den eneste riktige i alle situasjoner – ofte vil man måtte ty til en kombinasjon.

Konkurranse innebærer at man forsøker å nå sine egne mål, og resultatet blir gjerne en vinner og en taper – eller at situasjonen blir fastlåst. Selv om det å tvinge gjennom egne syn kan være nødvendig og effektivt i noen situasjoner, for eksempel i nødsituasjoner eller når man er ansvarlig for et resultat eller har mer kunnskap og erfaring enn andre, vil denne måten å løse konflikter på ofte være ineffektiv.

Unngåelse betyr at man unngår hverandre og at konflikten aldri virkelig løses. Mange usagte ord og skjulte frustrasjoner kan bre seg. En konsekvens av den unngående konfliktstilen kan være at flere personer på samme arbeidsplass rammes av utbrenthet.

Tilpasning tar gjerne form av å gi etter for andres synspunkter. Målet med å inngå kompromiss, er å finne gjensidige, akseptable løsninger som delvis tilfredsstillende begge parter. Hver part gir opp noe og får noe, men ingen taper og ingen vinner. Det handler om å finne en gylden middelvei selv om ingen av partene blir riktig fornøyd.

Samarbeid er et forsøk på å få til en situasjon der begge parter er vinnere ved at man diskuterer likheter og ulikheter i oppfatninger og utforsker alternative syn og løsninger. I slike situasjoner legger man opp til at begge tar ansvar for å finne fram til underliggende behov på begge sider, og til å finne alternativer som tilfredsstillende disse. Å samarbeide handler altså om å klarlegge ulike oppfatninger, å lære av hverandre og å finne kreative løsninger på problemene eller nye innfallsvinkler til motsetningene. Stilen må brukes når begge parter har gode argumenter og viktige mål å ivareta, og når saken er for viktig til å inngå kompromiss om. Et eksempel på samarbeid kan være når gjensidige forventninger mellom lederen og den ansatte avklares åpent gjennom medarbeidersamtaler, og når de avtaler man blir enige om, blir fulgt opp.

– Det viktigste når det gjelder konflikthåndtering, er vår evne til kommunikasjon som må trenes og videreutvikles, sier Ståle Einarsen. Han påpeker at dette er av særlig stor betydning da konflikter har en tendens til å redusere mengden kommunikasjon mellom partene som er involvert.

– Oppfordringen må være å snakke med og ikke om de personene som frustrerer og irriterer en på jobben. Det gjelder særlig om man er leder. Da har man ansvar for at konflikter ikke fører til utestenging, isolering og manglende kommunikasjon, men heller til læring og utvikling. Forventninger og behov må kommuniseres og tydeliggjøres enten man er leder eller medarbeider. Dette vil kunne hindre fremveksten av destruktive, mellommenneskelige konflikter og at personene i konfliktenes kjølvann brennes ut, sier han.

ER DU FORBEREDT PÅ KOMMISJONSLAGERET SOM KOMMER?

TRENGER DU
ET LAGERSTYRINGSSYSTEM
FOR HØREAPPARATER?

medSAVE GIR DEG GOD OVERSIKT
OG HAR EN EGEN MODUL FOR
UTKJØRING AV NAV-RAPPORTER.

LIKE GODT EGNET PÅ SMÅ KLINIKKER
SOM PÅ STØRRE HØRESENTRALER.

medSAVE

Følg linken over, eller gå inn på vår proffside og les mer. Bestill på tlf: 22 59 90 80, eller på medisan@medisan.no

medisan

- du skal høre mye

NERVESTØY BLOKKERER HØRSELEN

Schizofrene som hører stemmer inni hodet, er ikke oppmerksomme på vanlig tale. Hørselshallusinasjonene skaper støy i nervebanene.

Berit Wold Fjelle

Schizofrenipasienter som hører stemmer i hodet har et paradoksalt aktivitetsmønster i hjernen. Dette så forskere ved fMRI-gruppen ved Det psykologiske fakultet da de sammenlignet hjerneskaninger fra personer med hørselshallusinasjoner.

– Når vi hører stemmer blir et bestemt senter i hjernen aktivt. Våre studier viser at det samme senteret blir aktivt når schizofrene hører indre stemmer, sier postdoktor Kristiina Kompus ved Institutt for biologisk og medisinsk psykologi.

– Men når hjernen reagerer på stemmer som ikke er der, reagerer den ikke på lyder som kommer utenfra, fortsetter hun.

Kompus kom frem til dette etter å ha gjennomført en såkalt meta-analyse. Det vil si at hun samlet all tidligere forskning på feltet og studerte hva som er felles for disse. Resultatene er blitt i disse dager publisert i det anerkjente tidsskriftet *Neuropsychologia*.

Støy i hodet

Ifølge Kompus virker det som om de indre stemmene produserer en form for nevralt støy som blokkerer for stemmer som kommer utenfra. Det kan også være at de indre stemmene hindrer ytre signaler å nå frem til de sentrene i hjernen som behandler stemmer.

– Dersom det der er slik vi tror så er vi optimistiske til at kognitiv oppmerksomhetstrening kan være en mulig behandling mot indre stemmer, sier Kompus.

Ved å sette forskjellige lyder på hvert øre er det mulig å trene seg opp til å rette oppmerksomheten på den ene lyden og stenge ute den andre. f-MRI-gruppen i Bergen har allerede startet en slik trening med to schizofrenipasienter.

– I tillegg utvikler vi en applikasjon for iPhone til høretrening. Målet er at pasientene kan plugge i øretelefoner og drive lyttetrening hjemme med forskjellige lyder på hvert øre, forteller Kompus.

Ved funksjonell hjerneskaning i en fMRI-maskinen kan forskere se hvilke funksjoner, strukturer og forbindelser som er

aktivert i sving i hjernen når man hører stemmer som både kommer innenfra og utenfra. Det røde feltet viser hvor hjernen blir aktivert når man hører stemmer i hodet eller utenfra.

(Illustrasjon: Bergen fMRI-grup).

Vil isolere stemmer

Det er ingen som vet hvordan stemmene oppstår. Kompus sier at det virker som om hørselssenteret i hjernen som er aktivt når man hører både indre og ytre stemmer, selv produserer stemmene. Det kan også være at det mentale kontrollsenteret som behandler sanseinntrykk er ute av kontroll og omgjør nevralt støy i hjernen til stemmer. I tillegg er sannsynligvis det mentale kontrollsenteret i pannelappene satt ut av spill slik at de indre stemmene ikke blir dempet.

For å finne ut hvordan stemmene oppstår skal Kompus skanne hjernen til mentalt friske personer som hører stemmer. Det er nemlig ikke bare schizofrene som hører indre stemmer, men også friske personer som fungerer normalt i hverdagen. Disse personene er Kompus spesielt interessert i å forske på fremover.

– Hos mentalt friske personer kan man isolere stemmeforstyrrelsen og dermed ha større sjanse for å finne ut hva stemmene skyldes, sier Kristiina Kompus.

Kilde: Andreassen, Kim E.: På høyden, nettavis for Universitetet i Bergen (2011)

Postdoktor Kristiina Kompus sammenlignet all forskning med hjerneskaner som er utført på hørselshallusinasjoner. Hun er medlem av fMRI-gruppen i Bergen og forsker i Kenneth Hugdahls ERC-prosjekt.

Årets julegave

I desember 2011 reiste vi tre stykker ned til Sri Lanka igjen for å tilpasse høreapparater på dem vi testet i sommer. Tilpassingen foregikk på samme sted som utredningen. Et Buddhistisk tempel.

Tekst: Bodil Yttrhus

De fleste høreapparatene hadde jeg grovinnstilt hjemme i Norge så jeg forventet bare etterjusteringer. Når det gjaldt propper så hadde jeg fått tilsendt mange ubrukte propper som av en eller annen grunn ikke var blitt avhentet på de forskjellige hørselssentraler/-kontorer hjemme i Norge. Disse passet stort sett ikke, men med dremmel og slipe utstyr så gikk det ganske så bra. Behov for etterjustering eller ikke var kanskje 50-50. Som hjemme i Norge kanskje.

Noen av de yngste barna så ikke ut som om de hadde noe effekt med høreapparat. Dette var barn som vi heller ikke fikk testet i sommer, men som vi ønsket å prøve å se om det ville være noe respons når vi først fikk satt på høreapparat.

En ung dame som hadde fått ødelagt hørselen av sin brutale ektemann hadde som resultat av det, problemer med å beholde en jobb. Men med høreapparat på begge ører fikk hun nytt håp om å få tilbake jobben sin.

Dette gjaldt også andre mennesker. Det var et tvillingpar som begge var født med nedsatt hørsel på begge ører som nå kanskje har større utbytte av skolegang og mulighet for å få seg en utdanning.

Et annet søskenpar endte med høreapparat på den ene men ikke på den andre.

Det var barn som hadde mistet sin familie i tsunamien i 2004 som rammet Sri Lanka veldig hardt. De barna ble tatt hånd om av forskjellige mennesker lengre ut i slekten. En tøff livsglad liten gutt som moren hadde forlatt i slummen kom med sin håpefulle bestemor. Han var nok helt døv for vi fikk ingen respons med de apparatene vi hadde. Men han var så veldig spesiell.

43 mennesker fikk høreapparater denne gangen. Disse vil vi følge opp via Luckey som er vår kontaktperson i Sri Lanka og som har hjulpet slik at dette prosjektet har vært mulig å gjennomføre.

De viste stor takknemlighet for å få denne hjelpen, så igjen en kjempstor takk til alle dere som har sendt apparater og propper.

Veien videre gjenstår å se. Skal vi kalle inne ennå en gruppe på ca 50 mennesker og gjøre det igjen, eller skal vi følge disse menneskene opp og bytte ut høreapparatene ved behov? Vel dette er ting som vi må se litt på fremover. Men det har vært en veldig givende opplevelse å få være med å gi en slik hjelp.

En fornøyd liten gutt har fått høreapparat.

Munker trenger også høreapparat.

Tilpassing på en liten gutt. Legg merke til slipestasjonen på stolen bak.

Opplev **WOW**-Effekten!

Vi introduserer
Oticon Intiga!

Forbedret RISE 2

Strømforbruket er redusert og er det laveste i et Oticon RITE apparat noensinne! Nå fungerer de trådløse funksjonene med 10 batteri! Og i tillegg er Oticon Intiga kompatibel med hele ConnectLine systemet.

• SpeechGuard

- In situ-audiometri
- Nye fleksible receivere
- PowerBass eller Music Widening
- Spatial Sound
Fire programmer (via Streamer)
- Utvidet båndbredde på 10 kHz

Oticon | Intiga

For mer informasjon om Oticon Intiga, ring Oticon på tlf: 23 25 61 00, eller send epost til: info@oticon.no, www.oticon.no

POLITIKK UTEN BUKSE

Hva har Bill Clinton, Larry Craig, Anthony Weiner, Dominique Strauss-Kahn, noen Frps stortingsrepresentanter, en Ap-ordfører og Venstres nestleder til felles? Jo, de er alle menn og har alle blitt tatt med buksa på hæla. Sex og politikk fortsetter å fascinere.

Riktignok krydret Clinton det hele med sigarsex, men etter de sosiale mediers inntog i hverdagslivet, har han fått konkurranse. En av hans største motstandere på republikansk side var Newt Gingrich som ble president i Representantenes hus i 1995. Han kjørte en aggressive kampanje mot Clinton samtidig med at han selv hadde en elskerinne. Da forholdet ble kjent, ba han sin kone om å akseptere elskerinnen, noe som ikke overraskede ble nedstemt i familien.

Den amerikanske kongressrepresentanten Weiner ble fersket med de berømte underbuksebildene (I amerikanske tabloider omtalt som "Weiner's wiener"). Weiner slo i hjel tiden med å twittre litt vel engasjerte bilder av seg selv med i en åletrang speedo. Først ble de forsøkt bortforklart med hacking, men når man på et av bildene kunne skimte bildet av kona og barna i bakgrunnen, var løpet kjørt og han måtte krype til korset og beklage. Det bruker å hjelpe for like etter toppet han det hele med innleggelse på rehabilitering (USA har selvfølgelig egne pleiehjem med terapi for sexavhengige og ekshibisjonister).

Da senator Larry Craig ble arrestert på i et avlukke på flyplassen i Minneapolis sammen en mann, blånektet han, og gjør det fortsatt. Han er ikke "gay" og det hele var bare en misforståelse. Nå er han ute av politikken. Kanskje han allerede angret på at han ikke la seg inn på en "rehab" han også. Da er det gode sjanser for at han fortsatt har beholdt kappen.

Nylig ble det også kjent at sheriff Paul Babeu i Arizona som har politiske ambisjoner på republikansk side inntil han ble outet av sin mexicanske og mannlige kjæreste.

Men helt tilbake i antikkens Roma finner vi fortellinger om politikere og senatorer med forstørret libido. Diskursen i sentatet ble gjerne avsluttet med togapartys og friske orgier – gjerne med samme kjønn.

En av de mer internasjonale skandaler er hotellhelga i New York til den tidligere franske presidentkandidaten og lederen for Det internasjonale pengefondet, Dominique Strauss-Kahn, spesiell. Selv forklarte han det hele nærmest som om det var roomservice i særklasse, mens stuepiken følte seg voldtatt. Mest støy ble det i USA og kun juridiske spissfindigheter reddet Strauss-Kahn fra årelang fengselsstraff.

Mange franskmenn syntes egentlig dette var mer å regne som et sidesprang (stuepiken spontanforelsket seg!) De færreste så på dette som et overgrep. Noen ytret seg også nærmest som om det var en konspirasjon fra hans argeste konkurrent,

Illustrasjonsfoto: Shutterstock

sittende president Nicolas Sarkozy. Takhøyden for sexskandaler er usedvanlig stor i Frankrike. Vi husker fortsatt tidligere president Mitterrands begravelse hvor enka måtte dele sorgen med hans elskerinne Anne Pingout som også var tilstede i bisettelsen.

I Norge hadde Frp de senere år nærmest monopol på sexskandalene. Heller ikke i 2011 har de gjort skam på ryktet, men nå har også de andre politiske partiene kommet i siget. En nærmest endeløs rekke med avsløringer har preget nyhetsbildet det siste året.

Aps ordførerskandale i Vågå, Birkedal-sakens dusjbilder, Frps samferdselspolitiker Hoksrud på ville veier i Riga, og sist ute, Venstres nestleder blant Venstre-ungdom. Sterke stemmer mener å ha dekning for påstander om at det ikke er måte på fylleorgier på slike partimøter, landsmøter og andre partisamlinger. Og en kommentator i Bergens Tidende skrev at politiske landsmøter fremstår tidvis som et ormebol av fulle, kåte mannfolk. Mange spør seg om hva dette skyldes.

Selv om det sikkert ikke var det er ingen grunn til å tro at dette ikke eksisterte på den tiden også. Politikere av ulik farge og valgforskere, mener partiene nå må ta et oppgjør med festkulturen.

Når Arbeiderpartets Einar Gerhardsen ga ut "Tillitsmannen" skrev han om avholdenhet og dannelse. Sex og overgrep snakket man ikke om på den tiden. Spesielt avholdenhet fra alkohol var en viktig dyd. Likevel ble det skumlet om de berømte hytteturene mellom Gerhardsen, andre partitopper og deres politiske læremester Martin Tranmæl. I leksikon står det fortsatt at Tranmæl «var ugift og brukte all sin tid på bevegelsen». Men det var naturligvis kjent i omgangskretsen, og nære medarbeidere har i ettertid fortalt at Tranmæl likte gutter best. Forfatteren Bjørn Gunnar Olsen var en av de første som skrev rett ut om hans homofile legning i boka «Martin Tranmæl og hans menn» i 1991. I 2008 ble en gammel kollega av Tranmæl i Dagsavisen intervjuet av journalisten.no. Han er selv homofil og fortalte at Tranmæls legning ble aldri omtalt i avisene.

I motsetning til dagens skandaler kom dette aldri ut, trolig fordi avholdsmannen Martin Tranmæl klarte å skille mellom sine lyster og politiske vilje. Snart hundre år etter utgivelsen er merkelig nok "Tillitsmannen" fortsatt høyaktuell.

OSLO ØRE NESE HALS

Oslo Øre Nese Hals er en travel og trivelig spesialistklinikk i nyoppussede lokaler beliggende sentralt på Majorstua. ("Majorstuehuset"). Klinikken driftes av 3 ØNH spesialister, 2 audiografer og 4 legesekretærer. Vi søker audiograf i 100% stilling med tiltredelse 01.07.12.

Arbeidsoppgaver:

Hørselsutredning, tilpassing av høreapparater, tinnitusveiledning, og gen. hørselsomsorg.

Kvalifikasjoner og egenskaper:

- Gode samarbeidsevner, lærevillig og takle stress, ha stor arbeidskapasitet.
- Punktlig og nøyaktig.
- Godt humør og positiv innstilling.
- Gode norskkunnskaper + engelsk muntlig.
- Ønskelig med erfaring fra ØNH praksis\ØNH avd.
- Autorisert dokumentasjon.

Vi tilbyr:

- Varierte arbeidsoppgaver i en spennede og utfordrende praksis.
- Ordnete arbeidsforhold.
- Godt arbeidsmiljø og sosialt klima.
- Lønn etter avtale.
- Intern opplæring.

Søknadsfrist: 2 uker etter annonsering. Søknad sendes: fridtjof@oslo-onh.no, eller post: Oslo Øre nese Hals, Valkyriegt. 8, 0366 Oslo.

ALDRI MER FEEDBACK!

Sørlandet sykehus HF

- Trygghet når du trenger det mest
Sørlandet sykehus HF er regionens største kompetansebedrift, med over 5000 ansatte fordelt på ulike institusjoner i begge Agderfylkene. Vi har ansvar for spesialisthelsetjenesten innen somatikk, psykiatri og avhengighetsbehandling. Spesialisthelsetjenestens hovedoppgaver er pasientbehandling, utdanning av helsepersonell, forskning og opplæring av pasienter og pårørende.

Stillinger ved Sørlandet sykehus HF

Kristiansand

Audiograf - ØNH hørselsentral

100 % st. vikariat i ca 1 år, med mulighet for fast ansettelse

Hørselsentralen ved Sørlandet sykehus HF er lokalisert i Arendal og i Kristiansand. Vi er bemannet med 6,5 audiografer i Arendal og 6 audiografer i Kristiansand. I tillegg så er det 1 teknisk audiolog og 0,5 audiopedagog og 1 sekretær på hvert sted.

Opplysninger:

- Enhetsleder Georg Magne Træland, tlf. 917 18 427
- Ledende audiograf Nann-Helen Jespersen, tlf. 38 07 32 26

Søknadsfrist: 23.03.2012

Søknad og CV registreres elektronisk i vårt søknadsprogram. Informasjon og fullstendig utlysning finnes på www.sshf.no/jobbsok

HELSE • SØR-ØST

Sørlandet sykehus HF, Postboks 416, 4604 Kristiansand

Sørlandet sykehus HF

- Trygghet når du trenger det mest
Sørlandet sykehus HF er regionens største kompetansebedrift, med over 5000 ansatte fordelt på ulike institusjoner i begge Agderfylkene. Vi har ansvar for spesialisthelsetjenesten innen somatikk, psykiatri og avhengighetsbehandling. Spesialisthelsetjenestens hovedoppgaver er pasientbehandling, utdanning av helsepersonell, forskning og opplæring av pasienter og pårørende.

Stillinger ved Sørlandet sykehus HF

Arendal

Tinnitusaudiograf - ØNH hørselsentral

100 % st. fast

Tinnitusklinikken ved Sørlandet sykehus HF er i stadig utvikling og audiografen vi søker etter vil kunne regne med store faglige utfordringer i årene som kommer. Vi er ute etter audiograf som kan tenke seg en slik utfordring og som fortrinnsvis har formell kompetanse på tinnitusutredning og behandling. 50% av en 100% stilling er for tiden knyttet til vår tinnitusklinikk.

Opplysninger:

- Enhetsleder Georg Magne Træland, tlf. 917 18 427
- Ledende audiograf Tove Sandland, tlf. 909 78 230

Søknadsfrist: 29.04.2012

Søknad og CV registreres elektronisk i vårt søknadsprogram. Informasjon og fullstendig utlysning finnes på www.sshf.no/jobbsok

HELSE • SØR-ØST

Sørlandet sykehus HF, Postboks 416, 4604 Kristiansand

Lei av feedback?

Med Chronos 9 introduserte vi høreapparater som fjerner feedback FØR den blir hørbar. Nå utvider vi Chronos-familien med en ny modell; Chronos 9 Nano RITE med telespole!

Ta kontakt med oss i Gewa for nærmere informasjon.

www.gewa.no

bernafon
Your hearing • Our passion

Returadresse:
Hanne Ingeborg Berg
St. Jørgens vei 10, 0662 Oslo

Ved flytting eller endring av arbeidsplass må dette endres
på www.audiograf.no eller ved www.delta.no.

ReSound

SIEMENS

- du skal høre mye

